

การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา*
PUBLIC PARTICIPATION AND TRANSFORMATIVE LEADERSHIP AFFECTING
THE COMMUNITY DEVELOPMENT EFFECTIVENESS IN SUNG NOEN DISTRICT,
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

บุญสง วงษ์สวัสดิ์*

Boonsong Wongsawasdi

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: boonsong23112502@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมา ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านจิตใจ ตามลำดับ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การเป็นแบบอย่างที่ดี และการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ควรมีการศึกษาพฤติกรรม ความเป็นอยู่ และปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เพื่อหาปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข และนำองค์ความรู้ใหม่ไปเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชน

Abstract

The research purposes were 1) to study the effectiveness level of the community development in Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province; 2) to analyze the public participation and transformative leadership affecting the community development effectiveness

* Received June 29, 2023; Revised July 20, 2023; Accepted July 26, 2023

in Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province; and 3) to propose the guidelines for developing the community development effectiveness in Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. This was the quantitative and qualitative research. The Population was the people aged 18 years and over, named in the household registration in Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. The quantitative sample group was the 400 people, the research instrument was the questionnaire; the key informants of qualitative sample group were the 20 people, the research instrument was the in - depth interview form. The data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, and correlation analysis. The research findings were: 1) the effectiveness of the community development in Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province found the overall was at high level; the descending mean were the natural resources aspect, followed by the technology aspect, the social aspect, the economic aspect, and the mental aspect, respectively; 2) the public participation and transformative leadership participation in decision - making participation in operations participation in receiving benefits being a role model and building morale and encouragement Affecting the effectiveness of community development in Sung Noen District. Nakhon Ratchasima Province at statistical significance level .05; and 3) should be study the behaviors, ways of living, and social and cultural factors of the community, building the community network to exchange knowledge and experiences in order to find problems, obstacles, solutions, and apply new knowledge as the components of effective community development.

Keywords: Public Participation, Transformative Leadership, Community Development Effectiveness

บทนำ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2554 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชน มีสิทธิ เสรีภาพ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนคนไทยโดยบัญญัติให้ “รัฐต้องส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม การจัดทำบริการสาธารณะและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ” และการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ โดยยึด “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของภาครัฐ ในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ชุมชน จนถึงในระดับชาติ รวมทั้ง มาตรา 61/1 แห่งระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกับชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม หมู่บ้านซึ่งเป็นองค์กรบริหารในระดับรากหญ้า มีความใกล้ชิดกับประชาชนซึ่งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 นอกจากจะกำหนดอำนาจหน้าที่ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการบริหารงาน “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” กับราษฎรในหมู่บ้าน (สำนักบริหารการปกครองท้องที่, 2553)

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐการนั้น โดย International Association For Public Participation

ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น 2) การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น 3) การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น 4) ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นส่วนหนึ่งกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น และ 5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด (International Association of Participation - IAP2, 2006)

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าผู้นำในระดับชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำพาชุมชนของตนไปสู่การพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับการเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ซึ่งองค์ประกอบของผู้นำชุมชนมีลักษณะที่ไม่ต่างจากลักษณะของผู้นำทั่วไป เพียงแต่ความเป็นผู้นำในระดับชุมชนนั้นจะมีความเป็นกันเองกับชาวบ้านมีความใกล้ชิดและเป็นระบบเครือญาติ คุณสมบัติที่ผู้นำแต่ละท่านมีอยู่โดยไม่จำเป็นต้องเหมือนกันโดยหลักการสัปรีศธรรม คือ คุณธรรม ของผู้นำที่จะต้องรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาลเวลา รู้ชุมชน รู้บุคคล และเลือกใช้คุณธรรมนั้นอย่างเหมาะสม เพราะถ้าผู้นำรู้จักสภาพการณ์ที่เหมาะสมย่อมสามารถที่จะนำพาสังคมไปสู่ความเป็นสังคมแห่งความดีงาม หลักการที่ทำให้เป็นผู้นำนั้นประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ การรู้จักตนเองและค้นหาปรับปรุงตัวเองให้รู้จักตัวเอง ให้เกิดความเชี่ยวชาญ เพื่อขึ้นนำองค์กรสู่สิ่งใหม่ ๆ ด้วยความรับผิดชอบและมีการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่คนในชุมชน รวมถึงเป็นตัวอย่งให้กับบุคคลอื่น และเข้าถึงผู้คนในชุมชนด้วยความเข้าใจ ทำให้สามารถสื่อสารกับผู้คนในชุมชนได้ง่าย เพื่อให้การสื่อความหมายเป็น แนวทางก้าวไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว ผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาในระดับต่าง ๆ การพัฒนาในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ สามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม จะเป็นการสร้างความสุขหรือสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น อำนาจของผู้นำจะต้องมีการใช้ให้ถูกต้องเพราะอำนาจเป็นสิ่งที่สร้างหายนะหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชุมชนได้ ชุมชนจะพบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมา การเลือกสรรผู้นำของชุมชนสังคมก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และมากกว่าคุณสมบัติที่มีผู้นำ คนที่เป็นผู้นำมักมีลักษณะบางอย่างที่เด่นกว่าผู้ตาม คนที่เป็นผู้นำมักเป็นคนที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้อื่นยอมทำตาม อีกทั้ง ผู้ตามยอมได้นำเอาความประพฤติ ได้นำเอาแบบอย่างในการทำงาน ผู้ตามบางคนถึงกับยอมถอดแบบผู้นำ บางคนลอกเลียนแบบอย่างของผู้นำ (จักรี ศรีจารุเมธีญาณ, 2562)

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การสร้างความเจริญให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนในทุกด้าน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง โดยมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนให้ดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ให้มากที่สุด (ปรียา พรหมจันทร์, 2542) จากความหมายข้างต้นสิ่งที่จะต้องคำนึงในการพัฒนาชุมชนอีก อย่าง คือ ปัจจัยที่สามารถทำให้ชุมชนพัฒนา ได้แก่ ปัจจัย

จากภายใน เช่น ผู้นำ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น และชาวบ้านภายในชุมชน ปัจจัยภายนอก เช่น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชน กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เข้ามาในชุมชน เห็นได้ว่าการพัฒนาชุมชนจะมีปัจจัยหลายอย่างที่จะส่งผลให้ชุมชนพัฒนาแต่สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ประชาชนในชุมชนและผู้นำชุมชน ถ้าขาดสองอย่างนี้ก็จะพัฒนาไม่สำเร็จ ถึงแม้ว่าบางชุมชนจะมีโครงสร้างพื้นฐานภายในชุมชนดี สภาพสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนสมบูรณ์มีทุนในชุมชนมากมาย แต่ถ้าผู้นำชุมชนบริหารจัดการไม่ได้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนเหล่านั้นก็สูญเปล่า ทำให้การพัฒนาชุมชน จะต้องมีความรู้ผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพและสามารถเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนในทุก ๆ ด้าน ต้องทำให้คนในชุมชนเชื่อมั่นในตัวผู้นำและต้องทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปพร้อม ๆ กัน ข้อดีของการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ สามารถแก้ปัญหาของคนในชุมชนได้อย่างตรงจุดและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจริงไม่ใช่เป็นแผนพัฒนาจากภาครัฐ การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จจากกระบวนการพัฒนาชุมชน ทำให้เห็นว่าผู้นำมีบทบาทที่ชัดเจนในการทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความยั่งยืน เป็นตัวอย่างให้ชุมชนอื่น ๆ ได้ศึกษา เพื่อนำความสำเร็จจากการพัฒนาที่มาจากผู้นำไปประยุกต์ใช้กับชุมชน แต่ในขณะเดียวกันต้องได้รับความร่วมมือของคนในชุมชนที่จะต้องให้ความสำคัญ และรับรู้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชนเพราะปัญหาชุมชนไม่ได้เกิดขึ้นจากคนเพียงคนเดียว ทุก ๆ คนทำให้เกิดขึ้นก็ต้องช่วยกันคิดหาทางแก้พร้อม ๆ กันต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในด้านต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาชุมชน เพื่อให้สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรรวมทั้งหมด จำนวน 80,205 คน แบ่งเป็นหญิง 41,065 คน และแบ่งเป็นชาย 39,140 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน (Yamane, T., 1973)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การแสวงหาโอกาสและกระบวนการที่ท้าทาย 2) การสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือของผู้ร่วมงานด้วยการสร้างและสานวิสัยทัศน์ร่วม 3) การช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี 5) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การแสวงหาโอกาสและกระบวนการที่ท้าทาย 2) การสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือของผู้ร่วมงานด้วยการสร้างและสานวิสัยทัศน์ร่วม 3) การช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี 5) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คาดเคลื่อน
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์จนครบทั้งหมด 400 ชุด
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง รวมไปถึงการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และพบว่า แบบสอบถามที่ได้กลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสมบูรณ์ และครบถ้วน
5. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ในโปรแกรมสำเร็จรูปและประมวลผลต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมหรืออนุญาตให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายวันเวลา และสถานที่สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึกจากมหาวิทยาลัยโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในขณะที่สัมภาษณ์มีการจดบันทึกข้อความสำคัญ และขออนุญาตบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง ภาพนิ่ง ภายหลังจากการสัมภาษณ์แต่ละรายเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำบทสัมภาษณ์นำมาถอดเทปรวบรวมประเด็นคำตอบต่าง ๆ และวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปสาระความสัมพันธ์ของแนวคิดนั้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนบทสรุปงานวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และเครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้สถิติพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้ค่าสถิติ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยให้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in - depth interview) เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามหัวข้อแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive) ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้บันทึกไว้

2. ในระหว่างการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยนั้น ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมและมีอารมณ์ร่วมในการพูดคุย

3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิด คำถามการวิจัยและทฤษฎีที่นำมาอ้างอิง โดยการวิเคราะห์ต้องมีความเป็นกลางปราศจากอคติ ไม่มีการคาดเดาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (n = 400)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.85	0.42	มาก	1
2. การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ	3.51	0.45	มาก	3
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.39	0.49	ปานกลาง	4
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.62	0.48	มาก	2
รวม	3.59	0.21	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.42) รองลงมา

ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.48) ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.45) และและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.49)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (n=400)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การแสวงหาโอกาสและกระบวนการที่ท้าทาย	3.43	0.49	มาก	4
2. การสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือของผู้ร่วมงานด้วย การสร้างและสานวิสัยทัศน์ร่วม	3.37	0.46	ปานกลาง	5
3. การช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ	3.76	0.50	มาก	1
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี	3.50	0.40	มาก	3
5. การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ	3.62	0.47	มาก	2
รวม	3.53	0.20	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.50) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.47) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.40) ด้านการแสวงหาโอกาสและกระบวนการที่ท้าทาย ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือของผู้ร่วมงานด้วยการสร้างและสานวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.46)

ประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (n=400)

ประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. เทคโนโลยี	3.67	0.47	มาก	2
2. เศรษฐกิจ	3.45	0.49	มาก	4
3. ทรัพยากรธรรมชาติ	3.95	0.47	มาก	1
4. จิตใจ	3.41	0.47	มาก	5
5. สังคมวัฒนธรรม	3.61	0.45	มาก	3
รวม	3.62	0.20	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.47) ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.45) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.47)

2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	2.999	0.246		12.207	0.000
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X ₁)	0.075	0.025	0.159	2.987	0.003*
การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ (X ₂)	0.042	0.023	0.095	1.857	0.044*
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X ₃)	0.035	0.021	0.086	1.662	0.047*
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X ₄)	0.025	0.022	0.059	1.108	0.269
การแสวงหาโอกาสและกระบวนการที่ทำทหาย (X ₅)	0.005	0.022	0.011	0.208	0.835
การสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือของผู้ร่วมงานด้วยการสร้างและสานวิสัยทัศน์ร่วม (X ₆)	0.012	0.023	0.027	0.520	0.603
การช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ (X ₇)	0.008	0.021	0.020	0.381	0.704
การเป็นแบบอย่างที่ดี (X ₈)	0.043	0.026	0.147	1.910	0.053*
การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (X ₉)	0.037	0.022	0.113	2.212	0.032*

R = 0.221, R Square = 0.049, Adjuster R Square = .0127
Std. Error of the Estimate = 0.19789 F = 2.227, Sig = 0.000

จากตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X₁) การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ (X₂) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X₃) การเป็นแบบอย่างที่ดี (X₈) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (X₉) ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

3. เสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การสนับสนุนให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการตัดสินใจเลือกและกำหนดการพัฒนา/แก้ไขปัญหาในชุมชนได้ตามลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกัน การประชาคมมีประสิทธิภาพ ประชาชนยอมรับความต้องการที่แตกต่างกันและดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวมได้ **การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ** พบว่า การประชาสัมพันธ์ถึงกระบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนของชุมชนทำให้ประชาชนได้เตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงการส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ทำให้ประชาชนมีศักยภาพเพิ่มขึ้นต่อการพัฒนาชุมชนร่วมกัน **การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์** พบว่า ประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจต่อสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้มีคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น ช่วยให้ทิศทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีความคุ้มค่า ประชาชนได้เรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ **การมีส่วนร่วมในการประเมินผล** พบว่า องค์กรภาครัฐได้สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินอย่างชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลโครงการ รายละเอียดการพัฒนาอย่างครบถ้วนตามข้อเท็จจริง ช่วยให้ผลการประเมินมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

3.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

การแสวงหาโอกาสและกระบวนการที่ทำทหาย พบว่า ผู้นำมีความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนและทำให้ลักษณะงาน ภารกิจต่าง ๆ ที่จะดำเนินการนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้ มองทุกภารกิจเป็นสิ่งที่ทำทหายที่สามารถทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ได้ **การสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือของ**

ผู้ร่วมงานด้วยการสร้างและสานวิสัยทัศน์ร่วม พบว่า มีการเน้นย้ำความชัดเจนของแบบแผนการพัฒนาร่วมกัน สนับสนุนความรู้สึกผ่อนคลาย เป็นอิสระ ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำมีทักษะการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันที่ดี จึงช่วยให้บรรยากาศการทำงานมีแนวโน้มที่ดี เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันในการบรรลุเป้าหมายให้ สำเร็จร่วมกันได้ **การช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ** พบว่า ผู้นำมีความสามารถในการแสดงออก เพื่อผลักดันการมีส่วนร่วมได้อย่างอิสระของประชาชน มีการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพของประชาชน การให้กำลังใจและสร้างความเชื่อมั่นในการแสดงความสามารถให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างดี **การเป็นแบบอย่างที่ดี** พบว่า ผู้นำมีทักษะการบริหารจัดการที่ช่วยให้ภาพลักษณ์ดีขึ้นผ่านการวางตนให้มีความ เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ มีการใช้อำนาจสั่งการอย่างเหมาะสมกับงาน ผลักดันการให้คำแนะนำ ปรึกษา ความรู้แก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมการมีส่วนร่วม สนับสนุนการเปิดเผยข้อมูล การบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาล ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการและความสามารถในการนำของตัวผู้นำ **การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ** พบว่า ผู้นำมีทักษะในการปฏิบัติงานที่ช่วยสนับสนุนการมีกำลังใจที่ดีใน การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารร่วมกันโดยตรงไปตรงมา ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย มีหลักการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม จริยธรรม มักจะให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา แนะนำ การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง

3.3 ประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านเทคโนโลยี พบว่า การบริหารจัดการของผู้นำให้ความสำคัญต่อการปรับตัวให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบัน มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน แผนการพัฒนา เผยแพร่สื่อขององค์กร ผ่านสื่อเทคโนโลยีเพื่อให้การกระจายข้อมูลได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี ในการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันแก่สาธารณชน **ด้านเศรษฐกิจ** พบว่า การสำรวจความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่ก่อนนำไปสู่การกำหนดแผนการพัฒนาช่วยให้รูปแบบการพัฒนาสอดคล้องกับความ ต้องการประชาชน ได้รับการสนับสนุนในการมีส่วนร่วมพัฒนาด้านเศรษฐกิจจากประชาชนได้ การเสริมสร้างทักษะ อาชีพให้แก่ประชาชนอย่างหลากหลายเพื่อเป็นการตอบสนองต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้วยังช่วยให้ประชาชนได้ เสริมศักยภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองด้วย **ด้านทรัพยากรธรรมชาติ** พบว่า ประชาชนได้มองเห็น ความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ตนเองได้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ หรือการทำกิจกรรม ทางสังคม ซึ่งให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากยิ่งขึ้น มองเห็นความสำคัญ ของการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การดูแลรักษา ฯลฯ **ด้านจิตใจ** พบว่า ผู้นำมีประสิทธิภาพต่อการนำประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การสนับสนุนให้ประชาชนร่วมมีบทบาทอย่างแท้จริง ในการเสนอแนะปัญหา การร่วมดำเนินงาน การให้คำปรึกษาแก่ประชาชนเพื่อหาทิศทางการทำงานร่วมกันได้ อย่างชัดเจน ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างแท้จริงผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม **ด้านสังคม วัฒนธรรม** พบว่า การบริหารจัดการของผู้นำมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในการเรียนรู้ที่จะพัฒนาชุมชนแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมความโปร่งใสในการปฏิบัติงานเพื่อลดช่องว่างของการทุจริตได้ดีขึ้น

อภิปรายผล

1. ระดับประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้านและระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไป น้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วน

ร่วมในขั้นปฏิบัติการ และและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ดังที่ ศิริรุ่ง บรรเทาทุกข์ ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประธานกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประธานกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) อยู่ในระดับมากรองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากและการมีส่วนร่วมในการประเมิน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ปัจจัยที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม คือ ประธานชุมชนได้ศึกษาปัญหาความต้องการของประชาชนเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนร่วมกันพร้อมทั้งการดูแลสาธารณสมบัติของชุมชนร่วมกัน (ศิริรุ่ง บรรเทาทุกข์, 2554)

1.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ รองลงมา ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการแสวงหาโอกาสและกระบวนการที่ทำนาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือของผู้ร่วมงานด้วยการสร้างและสานวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งตามที่ การศึกษางานวิจัยของเฉลิมรัตน์ จันทระเดชา ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ในโรงพยาบาลเอกชน: การนิยามมโนทัศน์และพัฒนาเครื่องมือวัด พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของแพทยเตอร์สัน และสเปียร์สสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้โดยองค์ประกอบที่ไม่ซ้ำซ้อนและสอดคล้องกับบริบทสังคม และวัฒนธรรมไทยมี 9 องค์ ประกอบ นำไปสู่การสร้างการกำหนดตัวชี้วัดพฤติกรรมทั้งหมด 36 พฤติกรรมในระยะเวลาที่ 2 ซึ่งนำไปใช้สร้างเครื่องมือวัดในระยะเวลาที่ 3 ทั้งหมด 42 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.24 ถึง 0.90 ($p < .05$) มีค่าแอลฟารายด้านระหว่าง 0.512 ถึง 0.818 และทั้งฉบับ 0.93 ผลการวิเคราะห์องค์ ประกอบเชิงยืนยันพบว่า 9 องค์ ประกอบนี้ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเนื่องจาก วัดตัวแปรแฝงตัวเดียวกัน ซึ่งคือ ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ($\chi^2 = 31.29, df = 24, p - value = 0.15, rmsea = 0.51; gfi = 0.94; cfi = 0.99; nnfi = 0.99, ave = 0.55, cr = 0.92$) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 0.88 (เฉลิมรัตน์ จันทระเดชา, 2557)

1.3 ประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมา ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านจิตใจ ซึ่ง พระนัสทิวส์ จันทสาโร ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคามโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นธรรม ด้านภูมิป้องกันด้านคุณภาพชีวิต ด้านการสร้างเครือข่าย และด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พระนัสทิวส์ จันทสาโร, 2560)

2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ดังการศึกษาของ ชยาภรณ์ ทองบ่อ พบว่า ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาแก

จังหวัดนครพนม พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริการสาธารณสุขได้ร้อยละ (44.10 $R^2_{Adj} = .441$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชยาภรณ์ ทองบ่อ, 2562)

3. เสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีโอกาสแสดงออกทางความคิด รวมไปถึงมีการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะทำให้หน่วยงานสามารถดำเนินการโครงการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ดังที่ ศิริรุ่ง บรรเทาทุกข์ ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประธานกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนย่อยใน เขตเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม คือ ประธานชุมชนได้ศึกษาปัญหาความต้องการของประชาชนเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนรวมทั้งการดูแลสาธารณสมบัติของชุมชนร่วมกัน เป็นต้น (ศิริรุ่ง บรรเทาทุกข์, 2554)

3.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากการมีผู้นำที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ตามนั้นมีประสิทธิภาพที่ดีตามไปด้วย จะเห็นได้จากกรณีที่ผู้นำมีภาวะผู้นำที่ดีก็จะสามารถวางแผนรวมทั้งรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานนั้นสามารถสำเร็จไปได้อย่างราบรื่น ดังการศึกษาที่พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับภาวะผู้นำของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำ ได้แก่ การสร้างบารมี การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การกระตุ้น ใช้ปัญญาและการสร้างแรงบันดาลใจ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง (สุธิญา พรหมมาก, 2554)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และระดับประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีโอกาสแสดงออกทางความคิด รวมไปถึงมีการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตของตนเอง ในส่วนของภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากการมีผู้นำที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ตามนั้นมีประสิทธิภาพที่ดี จากการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำมาวางแผนนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มี

ความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมรัตน์ จันทระเดชา. (2557). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ในโรงพยาบาลเอกชน: การนิยามมโนทัศน์และพัฒนาเครื่องมือวัด. ใน ดุษฎีนิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2562). แรงจูงใจในการทำงาน : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาภูมิภควิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- ชยาภรณ์ ทองบ่อ. (2562). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. ใน วิทยานิพนธ์ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรียา พรหมจันทร์. (2542). ศึกษาปัจจัยและวิธีการพัฒนาชุมชนบ้านศิรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระนัสทิวส์ จันทสาโร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริรุ่ง บรรเทาทุกข์. (2554). การมีส่วนร่วมของประธานกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว).
- สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น. (2553). คู่มือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น (สน.ปท.).
- สุธิญา พรหมมาก. (2554). ภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. วารสารวิทยบริการ, 22(3), 30 - 43.
- International Association of Participation - IAP2. (2006). Planning for Effective Public Participation. The International Association for Public Participation. Retrieved April 20, 2023, from <https://sempub.epa.gov/work/11/174748.pdf>
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd ed). New York: Harper and Row.